

RASSPECIFIK AVELSSTRATEGI

BELGISK VALLHUND

Groenendael – Laekenois – Malinois – Tervueren

RAS version 1 2004

RASSPECIFIK AVELSSTRATEGI FÖR BELGISK VALLHUND

Bakgrund:

SKKs kennelfullmäktige fattade 2001 beslut om att det för varje hundras skulle finnas en rasspecifik avelsstrategi, RAS. Rasklubbarna uppdrogs utforma grunden för en sådan som skulle kunna presenteras 2004.

RAS ska vara en handlingsplan för aveln inom en ras, med hänsyn till de förutsättningar och behov som just denna ras har ifråga om hälsa, funktion, mentalitet, genetisk variation och exteriör. I denna första version har vi sammanfattat rasens historiska bakgrund och utveckling, gjort en nulägesbeskrivning av vad vi vet om de olika aspekterna och dragit slutsatser i form av konkreta mål.

Rasen Belgisk Vallhund är uppdelad i fyra varianter med sinsemellan till stora delar olika förutsättningar. Vi har därför valt att specificera mål för varje variant såväl som för rasen som helhet.

Tanken är att RAS ska vara ett levande dokument som förändras i takt med förutsättningarna och behoven inom rasen. När vi närmar oss de mål vi sätter upp idag ska således nya mål formuleras.

Innehållsförteckning:

	Sida
Bakgrund	2
Historik och utveckling	3
Exteriör och temperament	3
Genetisk variation	3
Mentala egenskaper	4
Exteriöra egenskaper	5
Hälsa	6
Avslutning	6

Historik och utveckling:

Den Belgiska Vallhunden är en ras som ursprungligen användes som vall- och vakthund. I slutet av 1800-talet började man intressera sig för att bilda en mer homogen ras och fastställde en rasstandard med tre tillåtna pälsvarianter. Avelsarbete ledde fram till att rasens typ och temperament stabiliserades under 1900-talets första decennier.

Från ursprunget som vallhund utvecklades rasen tidigt till en allsidig bruks- och tjänstehund, väl lämpad för de flesta arbetsuppgifter en hund kan få. I likhet med många andra raser minskade antalet belgiska vallhundar kraftigt under andra världskriget, framför allt laekenois och tervueren men även groenendael medan malinois inte drabbades lika hårt. Efter kriget restaurerades varianterna, men inte förrän 1974 fastställdes de fyra rasvarianter som finns idag.

Exteriör och temperament:

Den belgiska vallhunden är en medelstor, kvadratisk hund som ska utstråla elegans och kraft. Den ska vara alert och vaksam med livligt temperament utan rädsla eller aggressivitet. Rasen finns i fyra varianter; groenendael är långhårig och svart, tervueren är långhårig och röd fawn med svarta hårtoppar och mask (grå fawn är tillåtet), malinois är släthårig och röd fawn med svart mask och laekenois är strävårig med spår av svärtning. Idealhöjden är 62 cm för hanhundar och 58 cm för tikar, med en tillåten variation på - 2 till + 4 cm.

Genetisk variation:

Nuläge

Den genetiska variationen är ett problem främst för laekenois där populationen även globalt sett är väldigt liten, men även i de andra varianterna bör denna aspekt ges större tyngd i avelsarbetet.

Statistik från Genetica för åren 1990-1999 visar att den effektiva avelsbasen för såväl tervueren som groenendael låg under gränsen för den kritiska nivån (motsvarande 50 obesläktade individer) och långt från nivån för bärkraftig population (100 individer). Malinois låg bättre till i denna statistik, medan laekenois av naturliga skäl hamnar långt sämre än långhåren. En sammanställning gjord av Lennart Swenson 2003 visade att tervueren fortfarande har alltför hög inavelsgrad. För groenendael har läget förbättrats något men enligt Swenson föreligger en viss risk att förbättringen härrör från ofullständiga stamtavlor. Detta med ofullständiga stamtavlor gäller också malinois, där inavelsgraden dessutom har ökat kraftigt. När det gäller laekenois är populationen i Sverige för liten för att kunna bli bärkraftig vilket gör att man är beroende av samarbete med uppfödare i andra länder.

Målsättning

Att inom 10 år sänka graden av genomsnittlig årlig inavelsökning till 2,5% beräknat på 5 generationer för samtliga varianter.

Strategi:

Information om den genetiska variationens betydelse.

Stödja väldokumenterade och välmotiverade ansökningar om korsparning avseende laekenois.

Avelsrekommendationer:

Att inte närmare släktskapskombinationer än kusinparning eller motsvarande görs, dvs inavelskoefficienten ska inte vara högre än 6,2.

Att uppfödare är observanta på de enskilda avelsdjurens inavelsgrad.

Att man som uppfödare och avelshundsägare håller sig à jour med aktuell avkommestatik för att undvika s.k. matadoravel. Avkommelistor finns på klubbens hemsida samt kan erhållas från uppfödarkommittén.

Mentala egenskaper:

Nuläge:

Rasen används som polis- och tjänstehund och har framgångar på tävlingsbanorna i samtliga bruksgrenar, lydnad, agility m.m.

När det gäller mentaliteten har det skett en positiv utveckling men fortfarande förekommer problem med ljudkänslighet och rädslor där det finns utrymme för förbättringar.

Född år	Groenendael			Laekenois			Malinois			Tervueren		
	MH	Registr	Totalt	MH	Registr	Totalt	MH	Registr	Totalt	MH	Registr	Totalt
1996	28	117	23,9%	2	6	33,3%	37	28	132,1%	125	387	32,3%
1997	42	124	33,9%	6	13	46,2%	48	43	111,6%	84	238	35,3%
1998	43	107	40,2%	1	0		58	77	75,3%	85	249	34,1%
1999	43	113	38,1%	8	21	38,1%	86	75	114,7%	96	239	40,2%
2000	53	120	44,2%	3	7	42,9%	66	125	52,8%	100	208	48,1%
2001	31	89	34,8%	8	16	50,0%	90	81	111,1%	59	157	37,6%
Totalt	240	670	35,8%	28	63	44,4%	385	429	89,7%	549	1478	37,1%

Nulägesrapport MH 2003-10-15

	Antal prov	Ofullständ	Genomförda	1a	1b	1c	2a	2b	2c	3a2	3b2	4	5a	5b	5c	5d	5e
Groenendael	314	8	306	3,5	3,2	2,8	3,7	3,3	3,0	3,0	2,5	3,1	2,7	1,4	2,7	2,5	2,1
Laekenois	29	0	29	3,0	2,6	2,3	3,7	3,4	3,3	2,3	2,2	3,1	2,4	1,7	2,1	2,3	2,0
Malinois	461	9	452	3,8	3,6	3,2	4,1	3,8	4,1	3,3	3,4	3,5	3,3	1,7	3,5	3,8	2,9
Tervueren	663	8	655	3,7	3,4	3,1	3,8	3,3	3,3	2,9	2,6	3,2	2,8	1,5	2,8	2,6	2,3
Summa	1467	25	1442														

6a	6b	6c	6d	6e	7a	7b	7c	7d	8a	8b	8c	8d	8e	9a	9b	10
2,9	1,7	2,7	2,3	1,9	2,7	3,7	1,6	1,7	2,3	3,5	2,7	2,7	3,0	3,4	3,2	2,0
2,7	1,9	3,6	1,5	1,8	2,6	4,3	1,5	1,8	3,1	4,0	2,4	2,8	2,7	3,5	3,2	1,3
2,9	2,1	3,3	1,7	2,0	2,5	4,1	1,3	1,8	2,9	4,0	2,7	3,1	3,3	4,0	3,7	1,3
3,0	2,0	2,8	2,1	1,9	2,4	3,8	1,4	1,6	2,6	3,8	2,9	2,6	3,1	3,5	3,0	1,7

Målsättning:

Bibehålla den höga andelen MH-beskrivna Malinois, och öka andelen MH-beskrivna hundar av de övriga varianterna till 60% inom 5 år.

Bibehålla medelvärdet på moment skottfasthet för laekenois och malinois.

Medelvärdet på moment skottfasthet ska ligga på högst 1,5 för tervueren och groenendael.

Bibehålla medelvärdet på moment 1a (Kontakt, hälsning) för groenendael, malinois och tervueren.

Laekenois ska ha ett medelvärde på moment 1a (Kontakt, hälsning) på minst 3,5.

Samtliga varianters medelvärde på moment 1 c (Kontakt, hantering) ska ligga på minst 3,5.

Strategi:

Informera om mentala egenskapers arvbarhet och betydelse för såväl aktiva brukshundar som vanliga sällskapshundar.

AfBV ska arbeta för att fler hundar MH-beskrivs och ges möjlighet att delta i bruksprov.

Att uppfödarna påverkar valpköparna att låta MH-beskriva.

Eftersträva att båda föräldrarna ska ha värdesiffror 1 eller 2 på moment 10 (skottprov) på MH.

Verka för att fler mentalfunktionärer utbildas.

Exteriöra egenskaper:

Nuläge:

Rasen som helhet svarar relativt väl mot standardens exteriöra krav, även om typvariationer finns främst inom malinois. De positiva detaljerna generellt på Belgisk Vallhund är att typ, huvuden, kroppar/kroppsproportioner, benstomme och pälsar förbättrats. Det som fortfarande behöver förbättras är öronens storlek/placering, överlinjer, skuldrans placering och rörelser.

Målsättning:

Bibehålla den anatomiskt mycket sunda ras vi har idag.

Minska andelen laekenois och malinois med framskjuten skulderplacering, korta huvuden samt stora och brett placerade öron.

Minska typvariationerna inom malinois.

Minska andelen malinois med långa kroppar.

Minska andelen tervueren och groenendael med raka och/eller lösa fronter, stora och brett placerade öron samt med dåliga rörelser.

Öka antalet exteriörbeskrivna hundar.

Strategi:

Informera om betydelsen av en exteriör, anpassad för en aktiv och hållbar bruks/tjänstehund.

Verka för att exteriörbeskrivningsprotokollen kan databehandlas.

Verka för att antalet exteriörbeskrivna hundar ökar.

Informera om vilka som är de vanligaste felena (raka fronter, stora öron och för långa kroppar).

Verka för att fler exteriörbeskrivare klass 1 utbildas, och att dessa har en geografisk spridning i landet.

Avelsrekommendationer:

Att bägge föräldradjuren är godkända i koringens exteriördel eller har tilldelats minst 2:a pris vid officiell utställning efter 18 månaders ålder.

Hälsa:

Nuläge:

Den Belgiska Vallhunden är en frisk och sund ras även om defekter givetvis förekommer. Det man framför allt kunnat se under senare år är att andelen hundar med armbågsledsdisplasi fördubblats.

Andelen HD-röntgade hundar av rasen har under de tre senaste åren varit 66% och andelen AD-röntgade 57%.

Följande ärftliga defekter ska särskilt observeras; höftledsdisplasi (HD), armbågsledsdisplasi (AD), osteochondros (OC), epilepsi (EP), PRA, bakre polkatarakt och kryptorchism.

Samtliga defekter har i nuläget en förhållandevis låg spridning, varför de också är lätta att bekämpa utan att riskera alltför stora genetiska förluster på andra områden.

Målsättning:

Att bibehålla rasen frisk och sund.

Att öka andelen hundar som HD- och AD-röntgas till 70% inom 5 år.

Att få bättre överblick över sjukdomar och defekter i rasen.

Att minska defekternas spridning i rasen och hålla dem på en fortsatt låg nivå.

Strategi:

Informera om vikten av att hålla vårt rasregister uppdaterat avseende sjukdomar och defekter samt verka för öppenhet och ökat förtroende mellan uppfödare.

Att genom information till uppfödarna minska defekternas spridning i rasen och hålla dem på en fortsatt låg nivå.

Att aldrig använda hundar i avel som har kända genetiska defekter eller är genetiskt belastade.

Ansöka hos SKK att båda föräldradjuren födda from. 040101 inom Norden ska ha känd status avseende AD, för att valparna ska få registreras.

Avelsrekommendationer:

Att bägge föräldradjuren är AD-röntgade u.a.

Att samtliga nordiska föräldradjur ögonlyses minst en gång.

Att undvika överanvändning av enskilda avelsdjur då överanvändning av främst hanhundar snabbt kan leda till en okontrollerbar spridning av defektanlag i rasen.

Avslutning:

Avelsarbetet bör inriktas på att bibehålla de exteriöra och mentala egenskaper som kännetecknar rasen och ger den dess särprägel; kraftfull elegans, livligt temperament, hög arbetskapacitet, intelligens och nyfikenhet.

Samtidigt är det viktigt att se var förbättringar behöver göras, framför allt ifråga om genetisk variation, ljudkänslighet och armbågsledsdisplasi.

Denna rasspecifika avelsstrategi är tänkt som ett stöd i det arbetet.